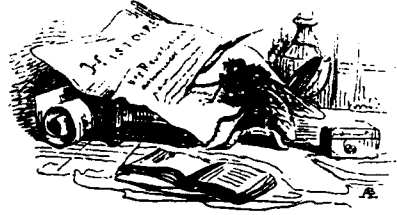

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ

ΧΑΝΕΪ, Ο ΛΑΘΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΛΥΣΕΩΝ

Λόρδος David Hannay, *Cyprus: The Search for a solution* (Κύπρος: Η αναζήτηση μιας λύσης), Λονδίνο, I.B. Tauris 2005, X +256 σελ.

Ο λόρδος Χάνεϊ έχει γράψει ένα πολύ ευκολοδιάβαστο βιβλίο. Είναι όμως λυπηρό, ότι αυτό το βιβλίο δεν προσφέρει τίποτε το αξιόλογο στη συζήτηση για το Κυπριακό Ζήτημα. Ξεκινώντας από μια λανθασμένη αντίληψη της κυπριακής ιστορίας, προχωρεί με διασκεδαστικό τρόπο σε λανθασμένα συμπεράσματα. Το ότι κάπου στη μέση του βιβλίου εμφανίζονται αποσπάσματα από το ημερολόγιό του, που έχουν ψήγματα αντικειμενικότητας, δεν αφαιρεί καθόλου από την υποκειμενικότητα του έργου στο σύνολό του. Οπωσδήποτε θα δλάψει το ζήτημα της Κύπρου, και ίσως βοηθήσει το Λονδίνο στο να στρέψει αλλού την προσοχή της διεθνούς γνώμης παρά στην πραγματικότητα των προβλημάτων που έχουν επιβληθεί στην Κύπρο. Θα ισχυροποιήσει επίσης, την αντίληψη στην Κύπρο ότι η αγγλική γραφειοκρατία (Whitehall) θα πρέπει να σταματήσει να εμφανίζει εαυτήν ως ικανό ερμηνευτή των κυπριακών υποθέσεων.

Ο Χάνεϊ ήταν ο λάθος άνθρωπος για να αναμειχθεί στην εξεύρεση λύσεων στη Κύπρο: παραείναι έξυπνος, πολύ αλαζόνας και επίμονος στις αντιλήψεις του, και καθοριστικά αντιπρόσωπος του κατεστημένου της αγγλικής γραφειοκρατίας. Έρθε με τη φήμη του πετυχημένου διαπραγματευτή από τα Ηνωμένα Έθνη, ως κατασκευαστής συμβιβασμών παρά ως υπερασπιστής της δικαιοσύνης: στην Κύπρο, όπως αναμενόταν, εργάστηκε για ένα συμβιβασμό μεταξύ εξωγενών συμφερόντων και κυπριακών δικαιωμάτων. Η Κύπρος όμως χρειαζόταν ένα διαμεσολαβητή με πραγματική πίστη σε μια δίκαιη λύση. Χρειαζόταν ένας άνθρωπος που θα ήταν υπόλογος στον κυπριακό λαό και όχι σε κάποια εξωτερική δύ-

ναμη. Χρειαζόταν κάποιος με αισθήματα συμπάθειας προς τους πάσχοντες Κυπρίους παρά με δείγματα διανοητικής ανωτερότητας και θεωρητικοποίησης των πάντων. Χρειαζόταν κάποιος με ευρύτητα σκέψης παρά ένας οπαδός της *realpolitik*. Ο Χάνει είναι οπαδός της «παρθενογένεσης» για την Κύπρο. Πιστεύει ότι η κυπριακή ιστορία πρέπει να ξεκινήσει από το 1990, περίπου, ενώ θα πρέπει τα 30 χρόνια τουρκικής κατοχής, καθώς και τα υπερδιπλάσια χρόνια αγγλικής διπλοπροσωπίας για τη διχοτόμηση της Κύπρου, να θεωρηθούν ως «καλώς καμωμένα», παρά ως ξεχωριστά ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν προτού αρχίσει μια ουσιαστική διαδικασία διακοινοτικών συνομιλιών. Είναι εμφανή τα δύο μέτρα και δύο σταθμά σε αυτό το βιβλίο, με τη διεθνή πίεση προς τη Συρία για να αποχωρήσει από το Λίβανο, από τη μια, και τη διεθνή ανοχή της συνεχιζόμενης τουρκικής στρατιωτικής και κατασκοπευτικής παρουσίας στην Κύπρο. Τα Ηνωμένα Έθνη και οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν υποστηρίξει με πάθος την απελευθέρωση των λαών από αποικιοκρατικούς ζυγούς. Είναι λοιπόν δύσκολο γι' αυτούς να κατανοήσουν ότι η Αγγλία και η Τουρκία έχουν επιβάλει μια μορφή νεο-αποικιοκρατίας στην Κύπρο;

Το εθνικο-διαχωριστικό σύνταγμα που επιβλήθηκε στον κυπριακό λαό το 1960 ήταν το πιο πετσοκομμένο και λιγότερο δημοκρατικό προϊόν από όλες τις διαδικασίες ανεξαρτησίας των λαών στη σύγχρονη ιστορία. Βασίστηκε στον εθνοτικό διαχωρισμό. Έδωσε σε ξένες δυνάμεις το δικαίωμα να ανακατεύονται στα εσωτερικά της Κύπρου προς επίδιξη ιδίων συμφερόντων. Απέτυχε ολοκληρωτικά στο να θέσει τα θεμέλια της συνένωσης του κυπριακού λαού σε ένα δυναμικό συνεταιρισμό με προοπτική. Με ακριβώς τον ίδιο τρόπο, οι αρχιτέκτονες του Σχεδίου Ανάν έχουν καταθέσει προτάσεις οι οποίες θα υποχρέωναν τους Κυπρίους να δεχθούν ρυθμίσεις οι οποίες βρίσκονται σε τεράστια αντίθεση με παραδεκτές διαδικασίες και διατάξεις τόσο στον ΟΗΕ όσο και στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), και επιπλέον δεν κάνουν το παραμικρό για να τους ενθαρρύνουν προς έναν πραγματικό συνεταιρισμό.

Ο λόγος γι' αυτές τις αντιθέσεις δεν έχει καθόλου να κάνει με τα όποια διακοινοτικά προβλήματα. Η μαζική και διαρκής εκδήλωση της διακοινοτικής συμβατότητας στο επίπεδο των λαών των δύο κοινοτήτων, από όταν άνοιξαν τα οδοφράγματα στην Πράσινη Γραμμή το 2003, έστειλε στο χρονοντούλαπο της ιστορίας τον μύθο, που είχε καλλιεργηθεί από ξένους καλοθελητές που κοίταζαν τα δικά τους συμφέροντα, ότι η όποια επανένωση των δύο κοινοτήτων θα έφερνε οξύτατες αντιπαραθέσεις και βίαια επεισόδια. Ο πυρήνας της δυσκολίας στην παραγωγή μιας ειρηνευ-

τικής πρότασης για την Κύπρο που θα ήταν αποδεκτή από ΗΠΑ και Μ. Βρετανία, αφορά την αντίληψη που έχουν η Αγγλία και η Τουρκία για τα στρατηγικά συμφέροντά τους στην Κύπρο, καθώς και με τις προσπάθειες της Ουάσινγκτον και του Λονδίνου να κρατήσουν τον τουρκικό στρατό «με το μέρος τους».

Αντιμετώπισε την εισβολή όπως η Αλίκη τη χώρα των θαυμάτων

Η αποτυχία του λόρδου Χάνει να αντιμετωπίσει την πραγματικότητα της κατοχής μεγάλου μέρους της Κύπρου από τον τουρκικό στρατό προσδίδει στο βιβλίο του την εικόνα της Αλίκης στη Χώρα των Θαυμάτων. Ο ίδιος, όπως και άλλοι Βρετανοί σχολιαστές, εισηγούνται ότι οι Ελληνοκύπριοι πρέπει να εμπιστευτούν την καλή θέληση του τουρκικού στρατού. Με δεδομένη την από πολλού εκφρασμένη απαίτηση της ηγεσίας αυτού του στρατού για ανάγκη άσκησης ελέγχου σε όλη την Κύπρο, η εισήγηση του λόρδου Χάνει είναι είτε ύπουλη ή το λιγότερο άστοχη.

Σε ένα απαράδεκτο άρθρο του με τίτλο «Οι Ελληνοκύπριοι πρέπει να πληρώσουν το τίμημα για τις ανοησίες τους», ο Χάνει κατηγορούσε τους Ελληνοκυπρίους και τον πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας. Δεν υπήρχε ούτε μια λέξη ταπείνωσης, ή έστω η εισήγηση ότι αυτοί που τσάτρα-πάτρα έφτιαξαν τους όρους του 5ου Σχεδίου Ανάν ίσως απέτυχαν στο στόχο τους να έχουν μια ισοβαρή πρόταση, ή η παραμικρή αναφορά στο ότι η ψήφος των Ελληνοκυπρίων υποδήλωνε ένα εκλογικό σώμα με εξυπνάδα. Αν, όπως υποψιάζομαι, οι απόψεις του Χάνει σε αυτό το άρθρο είναι οι ίδιες με αυτές της αγγλικής γραφειοκρατίας, τότε είναι εύκολο να κατανοήσουμε γιατί οι σχέσεις Λευκωσίας - Λονδίνου έχουν φτάσει στο ψυχρότερό τους σημείο.

Αποτελεί πράγματι μεγάλο πρόβλημα για την Κύπρο το γεγονός ότι η Αγγλία έχει γίνει αποδεκτή από ένα μεγάλο μέρος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των Ηνωμένων Εθνών και των ΗΠΑ ως ένας πραγματικός και αμερόληπτος γνώστης των κυπριακών υποθέσεων. Οι άνθρωποι σε θέσεις ευθύνης ακούν με προσοχή τη γνώμη ανθρώπων όπως ο Χάνει και η γραφειοκρατία του Whitehall, ενώ οι προσπάθειες των Κυπρίων για εξηγήσεις ή καταρρίψεις αβάσιμων ισχυρισμών αγνοούνται. Σημαντικοί πολιτικοί και σχολιαστές των μέσων ενημέρωσης, γνωστοί για την αντικειμενικότητά τους, αρνούνται να ακούσουν κριτική για το 5ο Σχέδιο Ανάν, ισχυριζόμενοι ότι ήταν η τελευταία καλή ευκαιρία για τους Ελληνοκυπρίους, ή ακόμη να σκεφτούν ότι αυτή η ίδια η απόρριψή του εί-

ναι ένα τρανό παράδειγμα της δημοκρατίας την οποία με τόση εμμονή προωθούν σε άλλα μέρη του πλανήτη.

Η Αγγλία, που έχει προωθήσει με συνέπεια τις επιδιώξεις της στην Κύπρο μέσω διευθετήσεων οι οποίες ήταν εθνο-διαχωριστικές, ακόμη και όταν υπήρχαν εναλλακτικοί δρόμοι, πρέπει τώρα να αντιμετωπίζεται ως μια χώρα με αποκλειστικό γνώμονα το δικό της συμφέρον και μόνο, οπότε έχει αποκλείσει εαυτήν από την όποια περαιτέρω συμμετοχή σε εξεύρεση λύσης που να μην εξυπηρετεί μονομερώς τα συμφέροντα κάποιου. Επιπλέον, η Αγγλία είναι ο πιο ένθερμος υποστηρικτής της εισόδου της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Σε αυτό τον ρόλο έχει μετέλθει κάθε μέσον για να πείσει άλλες χώρες-μέλη της ΕΕ ότι η τουρκική κατοχή του βόρειου τμήματος της Κύπρου, απόλυτα παράνομη κατά το διεθνές δίκαιο και τα ψηφίσματα του ΟΗΕ, πρέπει να αγνοηθεί τελείως. Ο Χάνεϊ και το βιβλίο του, με την προσφορά του σε αυτό το παιχνίδι δημοσίων σχέσεων, προβάλλουν μια στάση βασιλικότερη του βασιλέως η οποία δεν καταπίνεται με τίποτε αλλά στέκεται στο λαιμό όσων έχουν πραγματική κατανόηση των Κυπρίων και συμπάθεια προς αυτούς.

Το βιβλίο μπορεί να προταθεί για την εξαιρετική χρήση της αγγλικής γλώσσας, για την απίστευτη εκδοχή της προσπάθειας μιας ξένης δύναμης να επιβάλει εκ των άνω τον σχηματισμό ενός έθνους (κρατικού μορφώματος στην περίπτωση αυτή) και ως καλό ανάγνωσμα πριν κοιμηθεί κάποιος. Δεν μπορεί όμως με τίποτε να θεωρηθεί ως βοήθημα στην κατανόηση των προβλημάτων της Κύπρου, ή ως βραχίονας σύγκλισης και συμφιλίωσης.

Martin Packard* / Μτφ. Μάριος Ευρυβιάδης

---

* ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΤΕΤΡΑΔΙΩΝ

Ο Μάρτιν Πάκαρντ ήταν για 21 χρόνια αξιωματικός στο Βασιλικό Ναυτικό της Μεγάλης Βρετανίας. Ανάμεσα στα καθήκοντά του κατά την περίοδο αυτή ήταν και η τριετής θητεία του ως συμβούλου πληροφοριών στο Αρχηγείο Μεσογείου - Νοτιοανατολική πέρυγα του ΝΑΤΟ και του Αρχηγού Μεσογείου, καθώς και η εξάμηνη απόσπασή του στην Κύπρο (Ιανουάριος-Ιούνιος 1964) όπου ήταν υπεύθυνος για την καθιέρωση της Μεσολάβησης Επιτόπου Ειρήνευσης στην Κύπρο.